

حقوق خانواده کاربردی (ماهوی)

به انضمام نکات کاربردی

نمونه آرای قضایی دعاوی خانوادگی

مؤلفین

میرحیدر میرنقی زاده

پژوهشگر، دکتر حقوق، خصوصی، قاضی دادگستری و مدرس دانشگاه

کبر صفری

دانشجوی کارشناسی ارشد حقوق جزا و جرم شناسی دانشگاه تهران

عضو انجمن ایرانی مطالعات سازمان ملل متحد

انتشارات قانون یار

پاییز ۱۳۹۷

سرشناسه	:	میرتقی زاده، میرحیدر ۱۳۵۷ -
عنوان قراردادی	:	ایران، قوانین و احکام Iran. Laws, etc
عنوان و نام پدیدآور	:	حقوق خانواده کاربردی (ماهوی) به انضمام نکات کاربردی نمونه آرای قضایی دعاوی خانوادگی/مولف: میرحیدر میرتقی زاده، اکبر صفری
مشخصات نشر	:	تهران: قانون یار، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری	:	۲۷۸ ص.
وضعیت فهرست نویسی	:	فیبیا
موضوع	:	حقوق خانواده - ایران
موضوع	:	Marriage law -- Iran
موضوع	:	زناشویی - قوانین و مقررات - ایران
موضوع	:	Domestic relations -- Iran
شماره ثبت	:	صفری، اکبر، ۱۳۶۹ -
رده بندی کتب	:	۱۳۶۷ ۷/۴۹۴ KMH۵۴۰
رده بندی دیویی	:	۳۴۶/۵۵۰۷
شماره کتابشناسی ملی	:	۵۴۰۹۳۵۲

انتشارات قائمیه یار

حقوق خانواده کاربردی (ماهوی)

به انضمام نکات کاربردی

نمونه آرای قضایی دعاوی خانوادگی

تألیف: میرحیدر میرتقی زاده - اکبر صفری

ناشر: قانون یار

ناظر فنی: محسن فاضل

نوبت چاپ: اول - ۱۳۹۷

شمارگان: ۱۱۰۰ جلد

قیمت: ۳۵۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۰۵۵-۸۲-۶

مرکز فروش: تهران، میدان انقلاب، خ منیری جاوید، پلاک ۹۲

تلفن: ۶۶۹۷۹۵۱۹ کتابفروشی رسولی (چراغ دانش سابق)

مقدمه مؤلفان :

اهمیت خانواده و اثر انکارناپذیر آن در سلامت انسان و اجتماع باعث شده است هر یک از علوم مختلف از دیدگاه ویژه خود به آن بپردازند. علم حقوق نیز به نسبت ابعاد مطالعاتی خود به ویژه گرایش حقوق خانواده به عنوان پرچمدار و جلودار سایر علوم در تنظیم و ثبوت ارزش های حاکم بر این نهاد ، تحقیقات علمی خاص انجام داده است ولی آنچه حقوق خانواده و حساسیت مطالعاتی این حوزه از علم حقوق را با اهمیت جلوه می دهد ارتباط ناگسستنی حوزه اخلاق و حقوق خانواده بوده که در حوزه های تقنینی و اجرایی (قضایی) عینیت می یابد . و از طرفی تبلور و عینیت بخشیدن به مواد قانونی و مباحث حقوقی در رویه قضایی حاصل می شود و زمانی امنیت قضایی بیش از پیش استقرار می یابد و عدالت به شکل صحیح تری اجرا خواهد شد که متون قانونی را به بعضا تعارضات کمتری برخوردار باشد تا از صدور آراء متهاافت و متناقض که به دلیل برداشت ها و تفاسیر مختلفی است که قضات در رسیدگی به پرونده ها و صدور حکم با آنها مواجه می شوند جلوگیری شود. و همچنین مباحث حقوقی ، خاصه موضوعات حقوق خانواده به لحاظ شک و خالی بودن آن در قالب قوانین موضوعه نباید صرفا به صورت تئوری و کلاسیک بیان و نگاشته شود بلکه تحولات متد آموزشی در علوم نوین بیانگر شیوه تلفیقی علوم در آموزش را یاد آید . می باشد به تعبیر دیگر بین موضوعات تئوری و عملی بایستی آشتی انجام گیرد تا رویه های عملی در قالب مدل های مختلف در کنار مباحث تئوریک مورد بحث قرار گرفته و آورده شود .

در مجموعه حاضر موضوعات حقوق خانواده با توجه به تقسیم بندی مفصل ذیل ماده ۴ قانون حمایت خانواده مصوب ۱۳۹۱/۱۲/۰۱ ؛ دعاوی مزبور در گفتارهای مستقل مشروحا مورد بررسی قرار گرفته و ضمن ارائه نکات کاربردی و توضیحات علمی در ذیل هر گفتار جهت آشنایی و استفاده مخاطبان به ویژه قضات ، وکلا و دانشجویان حقوق ؛ نمونه هایی از آراء و قرارهای قضایی مشابه آورده شده است .

در قسمت تئوری مباحث، اینجانبان نخست به بررسی مفهوم، عناصر و قواعد خاص آن بحث از دیدگاه حقوق موضوعه پرداخته و در کنار قوانین موضوعه نسبت به موضوع گفتار از

دیدگاه های ارزشمند اندیشمندان و حقوقدانان این حوزه بهره برده ایم. همچنین بعد از هر موضوعی تحت عنوان « نکات کاربردی » پیرامون موضوع، نکات تحلیلی - مفهومی کاربردی را به رشته ی تحریر در آورده و متناسب با موضوع بحث در هر گفتار نمونه هایی از آراء و دستورات قضایی را جهت آشنایی عملی آورده ایم که در خصوص نکات کاربردی و گنجاندن آراء قضایی در مجموعه حاضر موارد ذیل قابل تامل به نظر می رسد:

شاید این تصور باطل به ذهن برسد که قانون مکتوب پیوسته روبه کمال می رود و تحلیل متون قانونی به شکل تئوریک روز به روز با توجه به پراکندگی و تورم قوانین، امری حیاتی و ضروری باشد. لی از طرفی تجربه و روبه قضایی در داخل محاکم، و آمارها و تجربیات آموزشی در مراکز دانشگاهی (مدیسه حقوق) از طرف دیگر، بیانگر شکست تحلیل تک بعدی تئوری مفاهیم قانونی است؛ چرا که در جامعه مدرن امروزی، مجموعه های قوانین تنها بخش ناچیزی از واقعیت های زندگی، سری را تحت چتر حمایتی خود قرار می دهد و درباره آنها حکم صریح دارد. بخش عمده سری یا قانونی ندارد یا حکم مربوط به آن مجمل و غیر صریح و نارسا است. در همین بخش است که رویه قضایی و ارائه آراء قضایی صادره ذیل مباحث تئوری به عنوان تکمیل کننده خلأ مزبور، بنده گری می کند. سیستم آموزشی و آکادمیک علم حقوق خاصه در کشور ایران؛ طوری پایا، برپا شده است که فارغ التحصیل حقوق نیز در لابلای مباحث نظری با مسیرهای گنگ و ابهام مواجه گردیده و حتی بعد از فارغ التحصیلی در کسوت دادرس، وکیل یا مشاور با انبوهی از ناشناخته مسائل کاربردی مواجه می شوند. چراکه واحدهای درسی گذرانده شده در دانشکده صرفاً جنبه نظری داشته و دانش پژوه حقوق را از آنچه در داخل محاکم می گذرد بیگانه می کند تا پایه پای نظریات حقوقی، یافته های قضایی مجری قانون (دادرس) را فرا گیرد. به فرموده استاد فرزانه حقوق مرحوم دکتر کاتوزیان، حقوق زنده را باید از دهان قاضی شنید بدین ترتیب حقوق واقعی را نباید صرفاً در متون قانونی بررسی کرد. زیرا رای دادگاه و نظر قضایی قاضی در رای صادره در کنار قوانین نظری، قواعدی زنده و پویا بوده که به تدریج تغییرهایی در حوزه قوانین می

دهند که نباید از نظر صاحبان فن علم حقوق غافل بماند. حقوق خانواده از طرفی به جهت پراکندگی و تورم قوانین مربوطه و وجود موارد اجمالی و گاهی نبود قانون؛ ضرورت تدوین کتابی با رویکرد گفته شده تئوری - کاربردی را دو چندان می نماید. چرا که به لحاظ بروز مسائل نو و نهادینه شدن ارزش های نو، مطالعه حقوق خانواده را به گرایش کاربردی و دادگاه محور سوق می دهد که این تحول و نوگرایی را با کمی مذاقه می توان با عنایت بیشتری دید.

بنابراین مجله ای که اینک با عنوان «حقوق خانواده کاربردی» تقدیم می شود، در کنار مسائل نظری، دید کاربردی و آزمایشگاه عملی به موضوعات حقوق خانواده دارد و آوردن نمونه ها، آراء اصولی، ضمن فواید آموزشی، از گذر حقوق نظری به حقوق کاربردی، ارتباط دهنده مطلوب، ایجاد شده تا مطالعه تطبیقی موضوعات حقوق خانواده (نظری - کاربردی) ضمن برجسته شدن استدلال و قواعد اعمال شده در رای دادرس در نظر اربابان فضل، قضات و وکلای محترم نیز از دید تازه ی علمی بگشاید. اینک جلد اول حقوق خانواده کاربردی (ماهوی) تقدیم به حقوقی گردیده و موضوعات دادرسی و شکلی دعاوی خانوادگی در جلد دوم در آینده پس از تکمیل به شیوه کاربردی تقدیم خواهد گردید. در پایان این مقدمه، بر خود واجب می دانیم که از زحمات ارزشمند مدیریت انتشارات قانون یار که همواره با راهنمایی و همکاری های بی بدیل خود، در نشر این اثر یاری نمودند تشکر و قدردانی نماییم.

مهرماه ۱۳۹۷

دکتر میرحیدر میرنقی - اکبر صفری

m.hmirnagizade@gmail.comakbarsafarir16@gmail.com

فهرست مطالب

۱۷.....	بخش اول: مبانی حقوق خانواده (نکاح)
۱۷.....	مبحث نخست : نامزدی و خسارات ناشی از برهم زدن آن
۱۹.....	گفتار نخست : نکات کاربردی
۱۹.....	بند نخست - خسارات ناشی از برهم زدن نامزدی و موضوعات پیرامون آن
۲۳.....	بند دوم - استرداد هدایا و طلاجات نامزدی
۲۵.....	گفتار دوم : نمونه آراء قضایی
۲۹.....	مبحث دوم : نکات دائم ، موقت و اذن در نکاح
۳۱.....	گفتار نخست : نکات کاربردی
۳۱.....	بند نخست - نکات دائم
۳۵.....	بند دوم - نکاح موقت
۳۷.....	بند سوم - اذن در نکاح
۳۹.....	گفتار دوم : نمونه آراء قضایی
۴۶.....	مبحث سوم : شروط ضمن عقد نکاح
۴۸.....	گفتار نخست : نکات کاربردی
۵۲.....	گفتار دوم : نمونه آراء قضایی
۵۲.....	مبحث چهارم : ازدواج مجدد
۵۳.....	گفتار نخست : نکات کاربردی
۵۵.....	گفتار دوم : نمونه آراء قضایی
۶۲.....	مبحث پنجم : جهیزیه
۶۳.....	گفتار نخست : نکات کاربردی
۶۸.....	گفتار دوم : نمونه آراء قضایی
۷۲.....	مبحث ششم : مهریه
۷۳.....	گفتار نخست : نکات کاربردی
۷۵.....	گفتار دوم : نمونه آراء قضایی
۸۷.....	مبحث هفتم : نفقه زوجه و اجرت المثل ایام زوجیت
۹۱.....	گفتار نخست : نکات کاربردی

- ۹۲ گفتار دوم : نمونه آراء قضایی
- ۹۷ مبحث هشتم : تمکین و نشوز
- ۹۸ گفتار اول : نکات کاربردی
- ۱۰۰ گفتار دوم : نمونه آراء قضایی
- ۱۱۲ بخش دوم : طلاق و آثار حقوقی آن
- ۱۱۲ مبحث نهم : طلاق، رجوع، فسخ و انفساخ نکاح، بذل مدت و انقضای آن
- ۱۱۵ گفتار اول : نکات کاربردی
- ۱۱۶ الف: طلاق
- ۱۱۸ ب: رجوع
- ۱۱۹ گفتار دوم : نمونه آراء قضایی
- ۱۴۲ مبحث دهم: حضانت، ملاقات، طفل
- ۱۴۳ گفتار اول : نکات کاربردی
- ۱۴۷ گفتار دوم : نمونه آراء قضایی
- ۱۶۴ مبحث یازدهم: نسب
- ۱۶۵ گفتار اول : نکات کاربردی
- ۱۶۹ گفتار دوم : نمونه آراء قضایی
- ۱۷۶ مبحث دوازدهم: رشد، حجر و رفع آن
- ۱۷۷ گفتار اول : نکات کاربردی
- ۱۷۹ گفتار دوم : نمونه آراء قضایی
- مبحث سیزدهم: ولایت قهری، قیمومت، امور مربوط به ناظر و امین اموال حججوران و وصایت در امور
- ۱۸۶ مربوط به آنان
- ۱۸۸ گفتار اول : نکات کاربردی
- ۱۸۹ گفتار دوم : نمونه آراء قضایی
- ۱۹۶ مبحث چهاردهم: نفقه اقارب
- ۱۹۷ گفتار اول : نکات کاربردی
- ۱۹۸ گفتار دوم : نمونه آراء قضایی
- ۲۰۱ مبحث پانزدهم: امور راجع به غایب مقفود الاثر

۲۰۲	گفتار اول: نکات کاربردی
۲۰۴	گفتار دوم: نمونه آراء قضایی
۲۰۴	مبحث شانزدهم: سرپرستی کودکان بی سرپرست
۲۰۵	گفتار اول: نکات کاربردی
۲۰۷	گفتار دوم: نمونه آراء قضایی
۲۱۱	مبحث هفدهم: اهدای جنین
۲۱۲	گفتار اول: نکات کاربردی
۲۱۴	گفتار دوم: نمونه آراء قضایی
۲۱۴	مبحث هجدهم: تغییر نسیت
۲۱۷	گفتار اول: نکات کاربردی
۲۲۰	گفتار دوم: نمونه آراء قضایی
۲۲۲	منابع و مآخذ
۲۲۴	جزوات، مقالات و روزنامه ها
۲۲۴	مجموعه قوانین
۲۲۶	ضمائم
۲۷۰	نمونه مسائل امتحانی